

Bajkó László
(Horatio),
Polgár Emília
(Gertrud),
Györgyjakab Enikő,
Fehérvári Péter
(Laertes) és
Szekrényes László
(Claudius)

Koncz Zsuzsa
felvételei

Emília) kielégíthetetlen hatalomvágya és nimfomán fel-fokozottsága, Claudius (Szekrényes László) együgyű önteltsége és elégedettsége, Polonius (Nagy Attila) szorongó kötelességtudata, Horatio (Bajkó László) alázatos és háttérbe vonuló Hamlet-követése mit sem változik a közel kétórás játékidő során. Tulajdonságaik csupán felerősödnek, ha úgy tetszik, senki nem képes kibújni a bőréből, és az öreg Hamlet halála talán csak az utolsó csepp volt a pohárban, amely kielezi az eltérő jellemelek és szándékok összeférhetetlensége miatt már korábban is a mélyben forrongó, feloldhatatlan feszültségeket.

Az előadásban a kapcsolatokon és azok – a situációk megváltozása által provokált – változásain van a hangsúly. A rendező újabb és újabb aspektusban mutatja meg a szereplők közötti viszonyokat, mindezt a verbalitást mellőző mozgás nyelvén. Ahogyan az ajánlóban is írja: „a mi előadásunkban nem beszélnek egymással a szereplők (...), mert szerettük volna a szereplők indulatait, szándékait a szavak kimondása előtti és utáni állapotban megmutatni. Amikor még nem tudják, hogy mit fognak mondani, vagy akkor, amikor már szeretnék elrejtteni, meg nem történtté tenni, amit kimondtak.” Hamlet azonban két alkalommal mégis megszólal, hogy – nem túl hiteles angolsággal – elhadarja híres nagymonológját. Szavai kopognak a rideg térben, kiemelik a többi szereplő közül, s azt a hatást keltik, hogy ő a mi fajtánk az idegenek közt, *csak mi* értjük beszédét. Így is rejtély marad azonban, hogy a rendező miért nem magyarul szólaltatja meg a címszereplőt.

Uray és a dramaturg Sándor L. István koncepciója elképzelhetetlen a nélkül a rendezői feltételezés nélkül, hogy a néző ismeri az alaplívét. Viszonyrendszereket ugyanis megmutathatnak az alkotók, de hiába mesélnek, és hiába követik tiszteletteljesen a shakespeare-i dramaturgiát, a szerepek zavarosak lennének az előis-

meret nélkül. Ebből a szempontból szerencsés, hogy a *Hamlet* közismert irodalmi alkotás. Nem szerencsés viszont azért, mert a néző elvárásokat támaszt, és a számos feldolgozás miatt összehasonlít más adaptációkkal. Mintha ez a nyomás ránehezedne az egész társulatra, beleértve a rendezőt is.

Az előadás nyitott színpaddal kezdődik. Carmencita Brojboiu dizlete csupa szikár fémváz, amelyen és amelynek elemei között a szereplők bámulatos ügyességgel lavíroznak. A dán palota ridegsége árad az egész színpadról; a vascsövek különböző szinteken és hosszúságban jelölik ki az eltérő helyszíneket. Temető, trónterem, a palotai vigasságok nagyterme, Ophelia hullámsírja mind megelevenedik az egyszerű díszlet révén. A jelmez már kevésbé van eltalálva, de semmiképpen nem zavaró: stilizáltan, egy-egy jellemzővel imitálja a kor divatját. Gertrud hosszú, mélylila, de meglehetősen puritán királynéi ruhája összhangban áll Hamlet és Polonius hosszú kabátjával és a többi férfi szereplő egyszerű fekete öltözetével. Claudius ruhája viszont ellenpontozza Polgár Emília jelmezét; a vörös trikójára vett bazári zakó sekélyes, mai, ügyeskedő primitív macsót jelez.

Uray rendezésében a nők a központi szereplők. Korunk (legalábbis látszólag) nőcentrikus világában ez nem is olyan meglepő. A két markáns női karakter egymás ellenpontja. Ophelia, aki már az első perctől uralja a látványt, világoskék tündérruhájában egy korláton üldögél, akár egy kislány a játszótéren. Szűzies és nem idevaló, talán ebből fakadó ártatlan rajongása okozza vesztét. Halála szép jelenet, a vízbe fulladás helyett itt magasba emelkedik, hogy onnan merüljön alá az örökévalóságba.

A hatalomtól – szó szerint megittasult Gertrud kemény karakter, férfias jegyei minden pillanatban, min-

den mozdulatában megnyilvánulnak. Anyakirálynéi nőiessége csupán póz, ahogyan szülői gyengédsége is, mellyel alkalmanként leginkább csak megvezeti Hamletet és Claudius. Csakúgy, mint – vadállatias felfutottságával – a palota összes hím tagját. Nemcsak a birodalom fölött kíván hatalmat gyakorolni, hanem a férfinem fölött is. Gyakorlatilag ő viseli a koronát, az új király csak bábnak kell mellé. Talán ezért szónokol üresen, hang nélkül Claudius, aki közös nevezőt a hedonizmusban talál Gertruddal. Claudius – ellentétben a pólóján szereplő felirattal – nem *winner*, hanem nevetéséges *loser*, aki ökölrel hadakozik, de pusztulását ő sem kerülheti el. Mindhárom színész megtalálja a kulcsot a szerep megformálásához.

A szereplők hatalmasakat esnek, ebben élen jár Hamlet, aki az egész előadás alatt tántorog, majd újra és újra elvágódik. Talajvesztettségének, csalódásának, magára maradtóságának egyértelmű szimbóluma ez. A mozgásanyag legjellemzőbb sajátossága, hogy a hagyományos színészképzés színpadi mozgásanyagából

jött létre, talán ezért is idomul könnyen a játszókhoz. A viszonylag konvencionális mozgássorozatok és a klasszikus dramaturgiai irányvonal miatt viszont úgy érzem, hogy a műfaji meghatározás sántít. Inkább mozgásszínháznak nevezném a látottakat, mint fizikai színháznak, mert a fizikai színházat absztraháltabb formanyelvű, másképp rétegződő műfajnak gondolom.

WILLIAM SHAKESPEARE: HAMLET
(Sepsiszentgyörgyi M Stúdió, Merlin Színház)

Díszlet-jelmez: Carmencita Brojboiu. **A rendező munkatársa:** Szöllösi András (argentin tangó). **Rendező:** Uray Péter.

Szereplők: Fehérvári Péter, Nagy Eszter, Nagy Attila, Magyarosi Imola m. v., Polgár Emília, Györgyjakab Enikő m. v., Dávid Attila Péter, Szekrényes László, Bajkó László.

Halász Tamás

Korforduló

FODOR ZOLTÁN ALKOTÓI ESTJE

Önálló alkotói esten, afféle koreográfusi portré-programban mutatta meg koreográfiáit Fodor Zoltán. Társainak mind markánsabban és közismertebben együttesként mutatkozó, meglehetősen stabil köre, az Inversedance vezetőjeként Fodor a Táncforum keretében fogta csokorba munkáit. Az est három tételéből kettőt már ismerhet a nagyközönség: a *Kizökkenve*, illetve a Szegedi Balett Mozart-programjában bemutatott *Les Petits Riens/A kis semmisségek* mellett a *Fiatalság, bolondság* tudósított az alkotói jelen időről, művészi s, bizony, pedagógusi közérzetről.

A gazdag előadói s mind jelentékenyebb szerzői múlttal rendelkező, friss Harangozó-díjas Fodor Zoltán egyik legelegánsabb férfi táncosunk. Kiváló pedagógusok, Földi Béla és Raza Hammadi neveltje, vagyis abból a műhelyből – a Budapest Táncszínházéból – „származik”, melynek remekül csiszolt előadók sorát köszönhetjük. Táncosként – csak a magyar mezőnyt tekintve – Frenák Páltól Berger Gyuláig, Juronics Tamástól Egerházi Attiláig számos, markánsan eltérő felfogásban dolgozó alkotó munkájában láthattuk. A krisztusi korba az est után alig két héttel lépett Fodor öt éve koreográf: figyelemre méltó, bőséges terjedelmű szerzői estje plasztikusan mutatta alkotói erősségeit s (itt-ott) gyengeségeit.

A *Kizökkenve* című duó (a szerző s Liebich Roland tolmácsolásában) közérzeti-korérzeti férfi/szingli kettős. A jin–jang mintájára szerkesztett látvánnyal (emlékeztetek Stadler Ferenc érzékeny fényei) és cselekménysorral operáló produkció a magány, az egyedüllét, a belső, intim harcok világát ábrázolja, vakmerő húzással: megkettőzve. A két remek táncos – meglehetősen alkati hasonlóságuk tudatában és biztonságában – különös terrárium képét tárja elénk. A határozottan két részre osztott, egyforma, fekete kanapékkal szimmetrikusra vagy átló mentén egymás ellenébe fordított színen ember és árnyéka, feljövő és lemenő én vívódását látjuk. Hangelatok, érzelmi állapotok feszülnek egymásnak: sűrűn változik, hogy ki a valós és ki az árny, ki merre tart a vitalitás, akarás páternosztérén. A koloncként cipelt, önmagát elhagyó én-fél s a valamely irányba meginduló, a rázáródó nihiltól sikerrel kikapaszzkodni látszó „másik” olykor kissé túlmagyarozott, ezért ingadozó feszültségű jelenését kísérhetjük figyelemmel. Megkapó anyagból építkezik Fodor koreográfiája, s végig lebegteti: Két valódi embert látunk? Egy személyiség váltakozva napfénybe lépő vagy árnyékba boruló oldalait? Partnereket? Testvéreket? E konstans sejtelmesség még az olyan döccenőkön is átsegít, mint amikor felhangzik Bob Marley agyonkoptatott remeke, a *No Woman, No Cry*...